

Αφασία

Aphasia

Σπυριδούλα Βαρλοκώστα

Email: svarlokosta@phil.uoa.gr

Αφασία

Είναι μια επίκτητη γλωσσική διαταραχή (πρόσληψης ή παραγωγής) που προκαλείται από εστιασμένη εγκεφαλική βλάβη (focal brain injury).

Συνεπώς:

- Δεν πρόκειται για διαταραχή της άρθρωσης (no articulation disorder)
- Η γλωσσική διαταραχή μπορεί να επηρεάσει όλες τις μορφές του λόγου (ομιλία, κατανόηση, ανάγνωση, γραφή).
- Δεν πρόκειται για κάποια ψυχογενή γλωσσική διαταραχή (schizophrenia)
- Δεν προκαλείται από διάχυτη βλάβη όπως συμβαίνει σε ορισμένες άνοιες

Αίτια

1) Εγκεφαλικό επεισόδιο (cerebro vascular accident: C.V.A.)

Εγκεφαλικό - cerebro < cerebrum = brain

Αγγειακό - vascular = of the veins

→accident of the veins in the brain

2) Τραυματισμός (traumatic brain injury: TBI)

- ▶ Τροχαία ατυχήματα (traffic accidents)
- ▶ Πτώση από ύψος (falling from heights)
- ▶ Βιαιοπραγία (Violence)

3) Όγκοι (tumours)

Καταλαμβάνουν χώρο, καλοήθεις ή κακοήθεις (benignant and malignant)

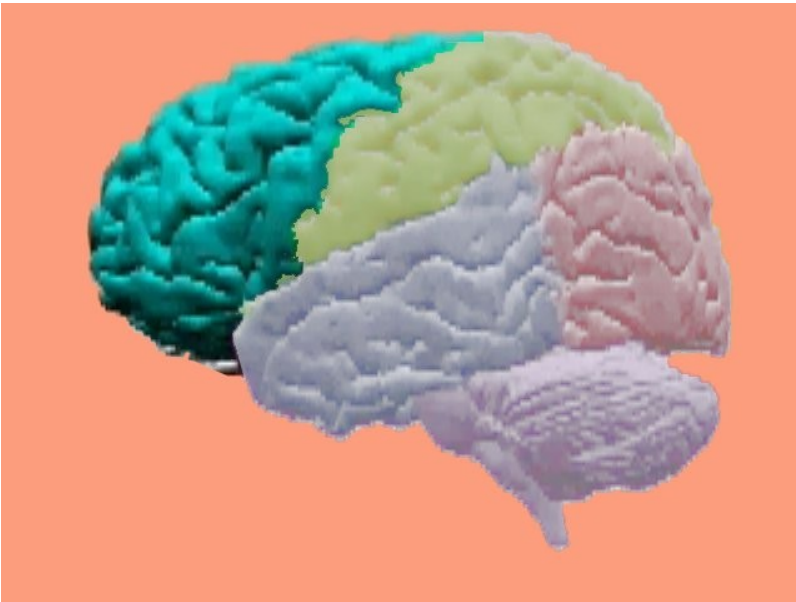
4) Μόλυνση (infections)

- ▶ Μηνιγγίτιδα (meningitis)
- ▶ Εγκεφαλίτιδα (encephalitis)

(κύριοι) Τύποι Αφασίας

Αφασία τύπου Broca

- ▶ Βλάβη στην περιοχή ή γύρω από την περιοχή Broca (εμπρόσθιο τμήμα εγκεφάλου, στο μετωπιαίο λωβό [frontal lobe]) (οπίσθιο τμήμα τρίτης μεταωπιαίας έλικας, Brodmann περιοχές 44 και 45).

Προβλήματα άρθρωσης

Αφασία τύπου Broca

(non fluent aphasia)

Η παραγωγή του λόγου είναι:

- ▶ Μη-ρέουσα (nonfluent) (αργός κοπιώδης λόγος, διαταραγμένη προσωδία, αβεβαιότητα και δυσκολία έκφρασης, μετά από προσπάθεια, παύσεις, μικρές προτάσεις).
- ▶ Περιορίζεται στη χρήση λέξεων περιεχομένου (content words)
δηλ. ουσιαστικά, ρήματα
Τηλεγραφικός λόγος (telegraphic speech)
- ▶ Δυσκολίες στην άρθρωση (ή αδέξια/παράξενη άρθρωση)

Περιγραφή του τι τον έφερε στο νοσοκομείο και πού δούλευε παλιά

Ναι... ε... Δευτέρα... ε... ο μπαμπάς και ο Πήτερ Χόγκαν, και ο μπαμπάς... ε... νοσοκομείο... και ε... Τετάρτη... Τετάρτη εννιά η ώρα και ε Πέμπτη... δέκα η ώρα ε γιατροί... δυο... δυο... και γιατροί και... ε... δόντια... ναι... Και ένας γιατρός ένα κοπέλα... και τα ούλα, και εγώ.

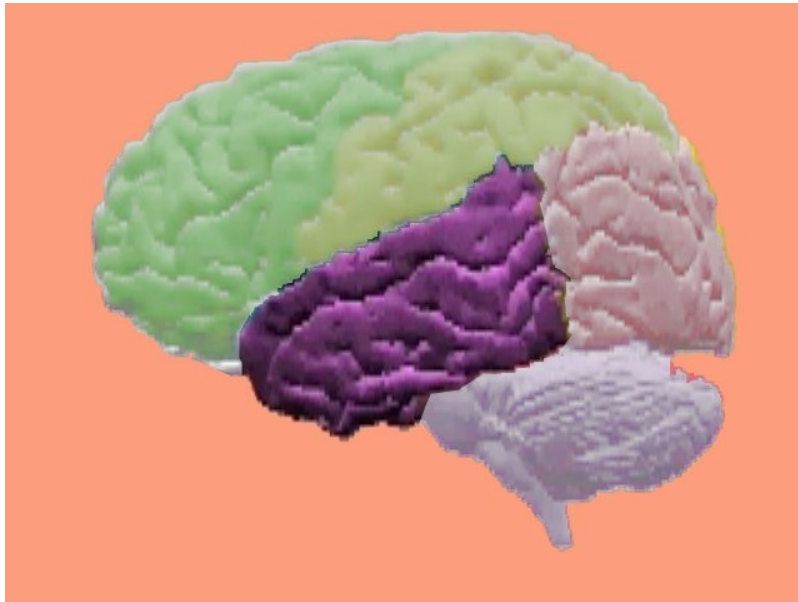
Στο Λόονερ Φόλς... Μαϊν... χαρτί. Τετρακόσιοι τόνοι τη μέρα! Και ε... μηχανές... θειάφι, και ε... ξύλο... Δυο βδομάδες και οχτώ ώρες. Οχτώ ώρες... όχι! Δώδεκα ώρες, δεκαπέντε ώρες... δουλειά... δουλειά... δουλειά! Ναι, και ε... θειάφι. Θειάφι και... ε ξύλο. Ε... έβαζα! Και ε άρρωστος, τέσσερα χρόνια πριν.

Steven Pinker, 2000: 342

Αφασία τύπου Broca

- ▶ Η γλωσσική **κατανόηση** είναι σχετικά καλή (ωστόσο, σε πειραματικές συνθήκες εμφανίζεται ελλειμματική στο επίπεδο σύνθετων γραμματικών δομών)
- ▶ **επανάληψη:**
 - μεμονωμένων λέξεων (καλή)
 - προτάσεων (ελλειμματική)
- ▶ **Ανάγνωση και γραφή:**
 - συχνά ελλειμματικές, αντίστοιχες ικανότητες όπως και στην παραγωγή και κατανόηση λόγου

Αφασία τύπου Wernicke

- ▶ Βλάβη στην ομώνυμη περιοχή (οπίσθιο τμήμα του εγκεφάλου, στον οπίσθιο κροταφικό λοβό [temporal lobe])(κατά Broadmann περιοχή 22)

Αφασία τύπου Wernicke

(fluent aphasia)

- ▶ Παραγωγή λόγου ->**ρέων**/ ευχερής
λογοδιάρροια
- ▶ **παραγραμματισμοί**
Διατήρηση συντακτικής δομής αλλά ελλιπές περιεχόμενο
Ωστόσο, αρκετά λάθη σε μορφολογικούς σχηματισμούς
- ▶ **παραφασίες** (paraphasias)
αντικαταστάσεις φωνηματικές και λεξικές
- ▶ Χρήση **νεολογισμών** (μη-υπαρκτών λέξεων)
- ▶ (word salad)
→ **Ακατάληπτος λόγος** (jargon)

«Τι σας έφερε στο νοσοκομείο;» ρώτησα τον εβδομηντάχρονο συνταξιούχο κρεοπώλη τέσσερις εβδομάδες μετά την εισαγωγή του στο νοσοκομείο.

«Ω, ιδρώνω, είμαι τρομερά νευρικός, ξέρετε, κάπου κάπου με καθυστερούν, δεν μπορώ ν' αναφέρω το φοβερό, πριν ένα μήνα, πολύ λίγο, τα πήγα πολύ καλά, ζητάω πολλά, ενώ, από την άλλη μεριά, καταλαβαίνετε τι εννοώ, πρέπει να τρέχω, να ψάχνω, τρέμοντας κι όλα αυτά.»

Προσπάθησα αρκετές φορές να τον διακύψω, αλλά δεν τα κατάφερα μ' αυτόν τον αδιάλειπτο και ορμητικό χείμαρρο λέξεων. Τελικά, σήκωσα το χέρι μου, το ακούμπησα στον ώμο του Γκόργκαν, και κατάφερα να κερδίσω μιας στιγμής ανάπαυλα.

«Ευχαριστώ, κ. Γκόργκαν. Θα ήθελα να σας ρωτήσω μερικά...»

«Ω, ασφαλώς, παρακαλώ, ό,τι θέλετε. Αν μπορώ θα το κάνω. Ω, πρέπει να πω ότι όλοι οι κουρείς εδώ όποτε σε σταματούν αυτό γίνεται συνέχεια, καταλαβαίνετε τι θέλω να πω, ποσπαθώντας και ποσπαθώντας να αρρανώσεις, αρράνωση, λοιπόν, προσπαθούσαμε όσο πιο πολύ μπορούσαμε ενώ μια άλλη φορά ήταν με τα κρεβάτια εκεί πέρα το ίδιο πράγμα...»

(Steven Pinker, 2000: 345)

Paragrammatism

and then after a while it went like this going all of a sudden improve on this side went on that side so it is you have to learn that and it went better for me but then you have to sit and you have to learn to speak and all that kind and what you do indeed but learning is I have to learn slowly of course on one time or the other time and I err and I've got the idea that I've been taken better, you can hear that with the talking of course, on one side but I think it's nice, my idea too, but if it does not work, then it does not work, I think quite easy about that we never say, it is not possible or it does not work and that's what I did that's the way I am, right? on the one hand because we went there, and then I said it too...

Wernicke's aphasia

- ▶ Η γλωσσική κατανόηση είναι ελλειμματική
- ▶ Σοβαρές βλάβες στην ακουστική κατανόηση
- ▶ Η επανάληψη παρατηρείται επίσης ελλειμματική (λόγω της ακουστικής κατανόησης)
- ▶ Το ίδιο ισχύει και για την ανάγνωση και γραφή
- ▶ Δεν υπάρχουν αρθρωτικά προβλήματα

Ανομία Anomic aphasia

- ▶ Η αφασία προέρχεται συνήθως από βλάβη στον κροταφικό και/ή βρεγματικό λοβό

Ανομία Anomic aphasia

also called (amnesic)

- ▶ Η γλωσσική παραγωγή είναι ρέουσα
- ▶ Προβληματική εύρεση λέξεων
 - Παύσεις
 - Χρήση περιφράσεων (circumlocutions)
 - Έλλειψη χρήσης λέξεων περιεχομένου
- Η ακουστική αντίληψη (γλωσσική κατανόηση) εμφανίζεται καλή ή ελαφρώς διαταραγμένη.
 - Αρκετά καλή ικανότητα ακουστικής επανάληψης.

Ανάγνωση σχετικά καλή

Γραφή: προβλήματα εύρεσης των κατάλληλων λέξεων

Example of a severe anomia aphasic:

E: Can you tell me about your illness?

Pt: I had a . . . I had a . . . one or two three . . . There's one . . . I had a . . . a . . . I know the exact part of it.

E: You're pointing to the operation on your chest?

Pt: Yes, . . . I had a vaw . . . a lord . . . a w . . . It was replaced. It came back . . . I.

E: A valve?

Pt: Right . . . of the ower . . . the . . . the . . . There are three or four different things they could have in mind.

E: Was it the aortic valve?

Pt: Exactly.

E: And it was after the operation?

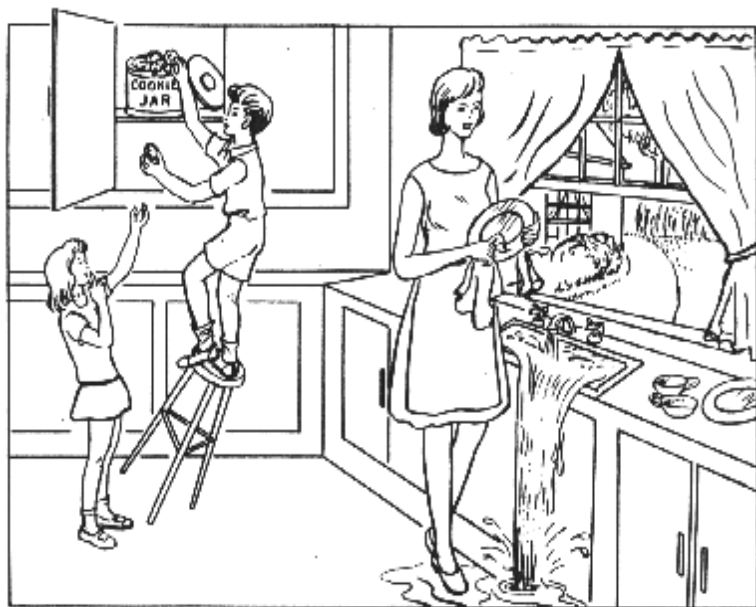
Pt: Right. About a day later, while I was under whatchamacall . . .

E: Anesthesia?

Pt: No. Under where they put you, just two or three people, an' you stay in there for a couple o' days.

E: In the intensive care?

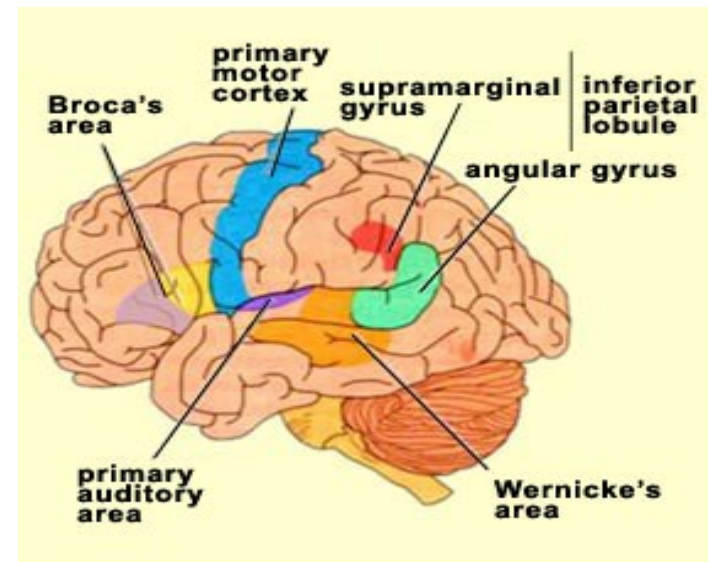
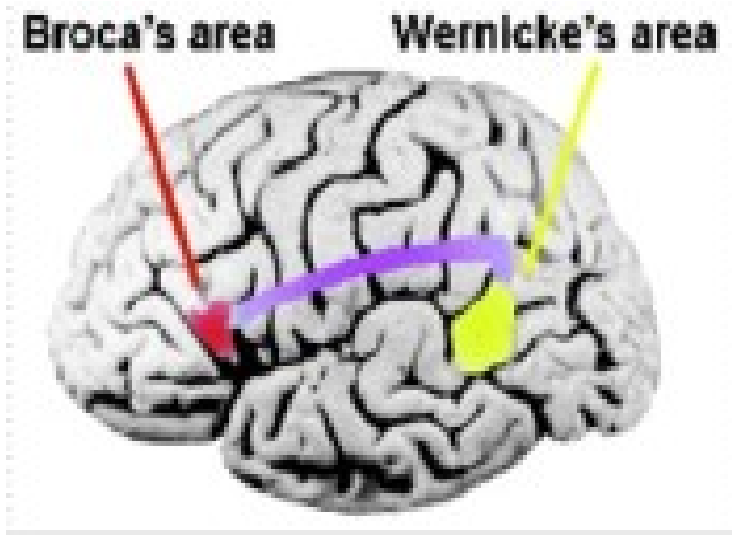
Pt: Right. At that time I got the stroke.

Πρώτα απ' όλα αυτό πέφτει, περίπου, και θα πέσει και παίρνουν και οι δύο κάτι να φάνε... αλλά το πρόβλημα είναι ότι αυτό θα γλιστρήσει και θα πέσουν και οι δυο κάτω... Δεν μπορώ να δω πολύ καλά αλλά πιστεύω ότι είτε αυτή είτε θα έχουν ένα φαί που δεν κάνει καλό και αυτή θα πάρει κάτι και γι' αυτή... και ότι το έχεις εκεί επειδή δεν πρέπει να ανεβούν εκεί να το πάρουν εκτός και αν τους πεις εσύ ότι μπορούν να το πάρουν. Και έτσι αυτό πέφτει και σίγουρα έχουν κάτι που θα φάνε και, και δεν έγινε αυτό που ήθελαν, το, ε, το πράγμα που, ε, κάνει καλό, δεν κάνει καλό αλλά αυτό, αλλά σου αρέσει, ε, χμ, χμ, [πλαταγίζει τα χείλη]... και ότι αυτοί... το βλέπουν, δεν μπορώ να δω αν είναι εκεί μέσα ή όχι... νομίζω λέει, θέλω δύο ή τρία, θέλω ένα, νομίζω, νομίζω, και έτσι, έτσι θα πάρει αυτό το ένα σίγουρα θα πέσει κάτω εκεί ή κάτι τέτοιο, θα πάρει το άλλο και, και εκεί, θα πάρει κι αυτός ένα ή περισσότερα, όλα εξαρτώνται από αυτό όταν πέσουν... και όταν πέσει δεν υπάρχει πρόβλημα, αυτό που πρέπει να κάνουν όλο κι όλο είναι να το φτιάξουν και να ξανα-νεβούν να πάρουν κι άλλα.

Αφασία Αγωγής Conduction aphasia

- ▶ βλάβη στην περιοχή μεταξύ των περιοχών Wernicke και Broca.

Αφασία Αγωγής Conduction aphasia

- ▶ Γλωσσική παραγωγή – ρέουσα
 - φωνηματικές αντικαταστάσεις (phonemic paraphasia)
 - λανθασμένη χρήση λέξεων (παραφασίες)
 - παράλειψη κομματιών λέξεων, αντικατάστασεις, αντιμεταθέσεις
- ▶ κατανοούν ότι κάνουν λάθη, προσπαθούν να τα διορθώσουν αλλά δεν τα καταφέρνουν

Προσπάθεια επανάληψης «**phomenic approximation**»

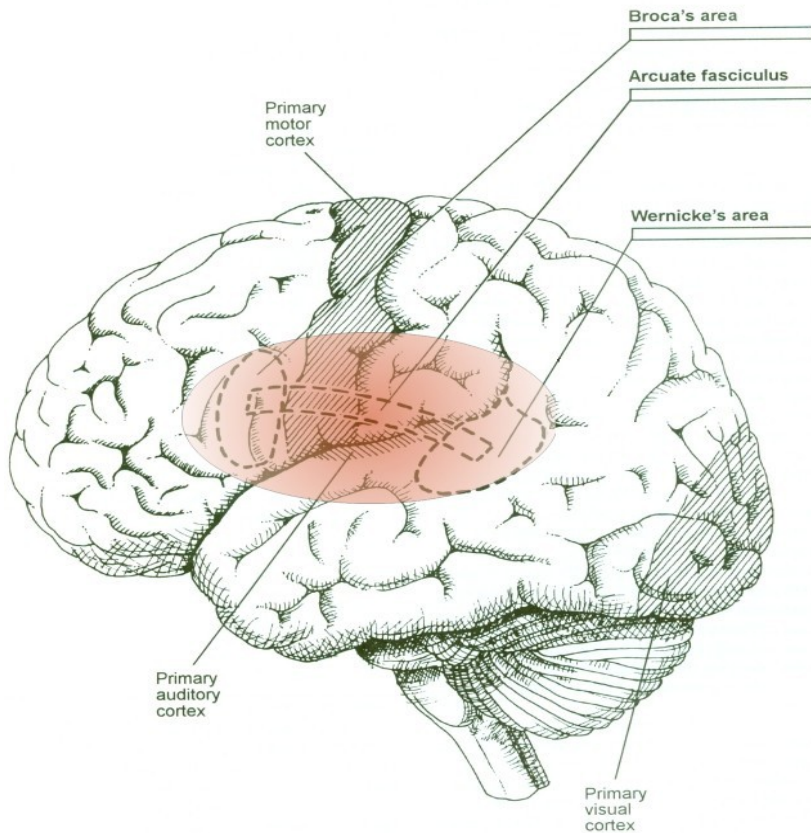

[sss stap strap]

Αφασία Αγωγής Conduction aphasia

- γλωσσική κατανόηση σχετική καλή
- η επανάληψη εμφανίζεται πολύ ελλειμματική
- ανάγνωση σχετικά καλή
- γραφή: προβληματική (similarly to or worse than parallel to speech production)

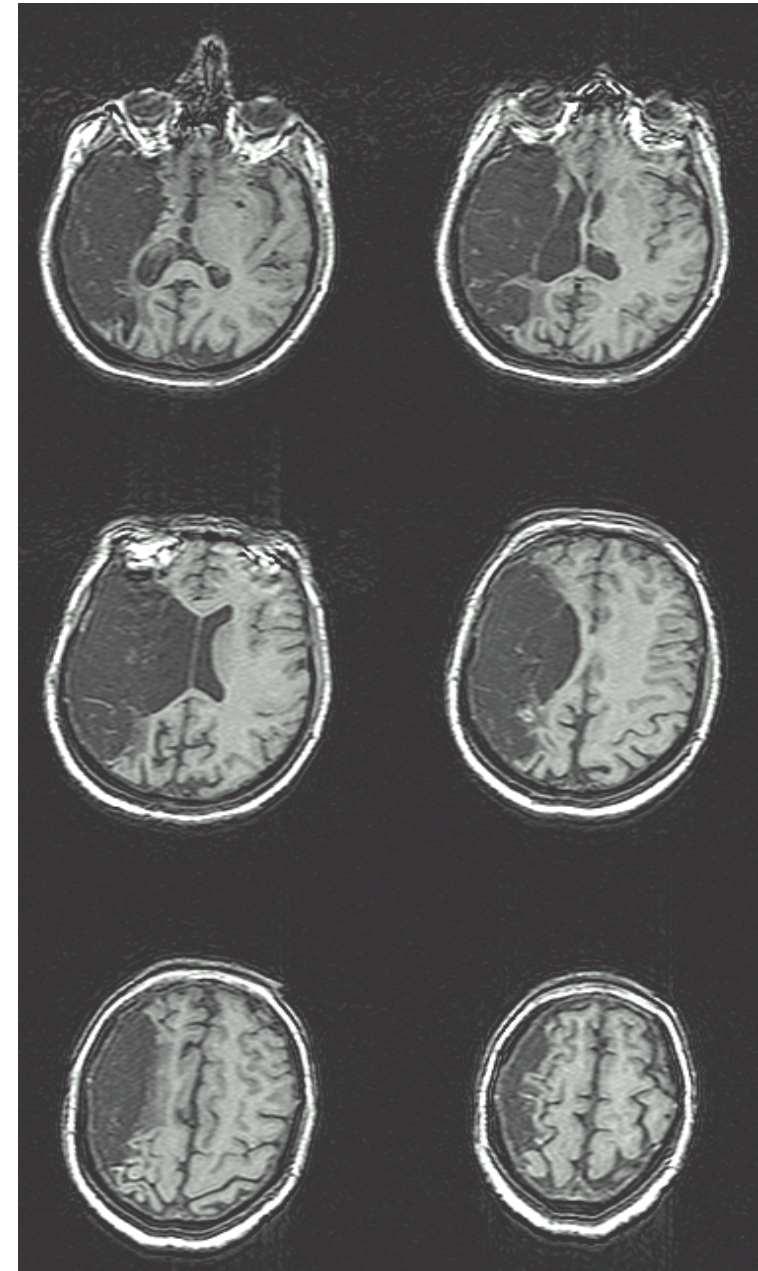
Καθολική Αφασία Global aphasia

- ▶ εκτεταμένες βλάβες
- ▶ συχνά συμπεριλαμβάνονται και η περιοχή Broca και Wernicke

Καθολική Αφασία Global aphasia

- ▶ μη-ρέων λόγος
- ▶ η γλωσσική κατανόηση παρουσιάζεται πολύ ελλειμματική
- ▶ η επανάληψη το ίδιο
- ▶ το ίδιο ισχύει και για την ανάγνωση και γραφή

T: could you tell me something about where you live?

(...)

T: do you live in a house?

yes

T: can you tell me something about it? What does it look like?

yes, err... a a house and and and

T: is it a big house?

yes, yes, yes, and....

T: I do not know your house, right?

No...

T: could you explain to me

yes

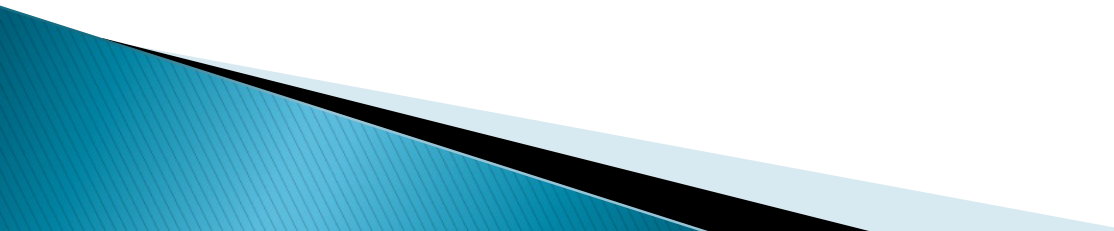
t: whether your house is big, and what it looks like...

no err...

that and that...

T: would you like to draw it?

yes

	fluency	compr	rep	feature
Broca	-	+	-	telegraphic speech
Wernicke	+	-	-	paraphasias
Anomic	+	+	+	wordfinding problems
Conduction	+	+	-	phonemic errors
global	-	-	-	all poor